

Funkcjonowanie w rodzinie powinno doprowadzić do usamodzielnienia się człowieka oraz założenia swojej własnej rodziny. Jednak część osób z niepełnosprawnością nie dochodzi do etapu pełnej autonomii, pozostając do końca życia zależnymi od innych. W znacznej mierze są to osoby na stałe przebywające w rodzinie generacyjnej. Istnieją przy tym niepełnosprawności, które szczególnie predestynują do tej formy egzystencji. Pozostanie pod opieką rodziców (rodzeństwa) jest szczególnie widoczne i często spotykane w przypadku osób, które mają niepełnosprawność intelektualną. Wobec tego, w ramach projektowanego badania będzie można przyjrzeć się sytuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin, przede wszystkim zaś: możliwościom realizowania się tych osób poprzez przyjmowanie przez nie ról społecznych przypisywanym ludziom dorosłym, a także problemom rodzin osób z niepełnosprawnością i sposobom radzenia sobie z napotykanymi przez te rodziny trudnościami, ograniczeniami i wątpliwościami narastającymi wraz z osiągnięciem dorosłości przez dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. W związku z tym celem badań uczyniono analizę procesualnego charakteru przemian dokonujących się w rodzinach generacyjnych związanych z dorastaniem dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Zgodnie ze stawianą tezą, przemiany te powinny być dostrzegalne na poziomie wewnątrzrodzinnych więzi, a także powinny mieć swoje odzwierciedlenie na poziomie tożsamości osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz pozostałych członków ich rodzin.

Projekt podejmuje nieeksplorowany dotychczas w Polsce w wystarczającym stopniu problem sytuacji rodzin z dorastającymi dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną (zwłaszcza w obszarze socjologicznych badań jakościowych odwołujących się do paradygmatu interpretatywnego). W literaturze opisującej sytuację rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością na ogół omawia się postawy rodzicielskie, wartości życia małżeńskiego, atmosferę współżycia w rodzinie, strukturę społeczną rodziny, czasami cechy osobowościowe rodziców, zakładając przy tym, że im większe zaburzenia w obrębie tych właściwości środowiska rodzinnego, tym większe zachodzą zaburzenia w procesach wychowania i opieki nad dziećmi z niepełnosprawnością. Taki model analizy funkcjonowania rodzin nie wyjaśnia jednak całej złożonej ich sytuacji. Dlatego w projektowanych badaniach zaproponowane będzie podejście: interakcyjne w ramach którego, różne właściwości rozwijającego się dziecka z niepełnosprawnością traktuje się jako pochodne procesów jego interakcji z otoczeniem oraz ujęcie systemowe zakładające, że pomiędzy zachowaniami członków rodziny istnieją wzajemne zależności, tzn. że pojawienie się zmian w zachowaniu u jednej z osób w rodzinie wpływa na zachowanie wszystkich pozostałych członków rodziny, a więc na funkcjonowanie systemu rodzinnego jako spójnej całości.

Projektowane badania starają się rozwijać i uzupełniać dotychczasowy zakres wiedzy naukowej dotyczącej sytuacji życiowej dorastających osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Podejmowany temat badawczy ma wymiar interdyscyplinarny, bowiem plasuje się na styku zainteresowań przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, takich jak: socjologia, pedagogika, psychologia, czy psychiatria. Dotyczy zagadnień, które mogą stanowić istotny wkład w rozwój tych dyscyplin. Wyniki badań przyczynią się do rozwoju wiedzy teoretycznej w obszarze problematyki poświęconej osobom z niepełnosprawnością, a także wiedzy metodologicznej dotyczącej zastosowania specjalistycznego oprogramowania wspomagającego analizę danych jakościowych. Oprogramowanie CAQDAS będzie bowiem stanowiło wsparcie w procesie realizacji projektu badawczego na każdym jego etapie. Projekt badawczy stwarza możliwość oceny przydatności wybranych programów, które mogą być stosowane w innych badaniach realizowanych zgodnie z metodologią jakościową na gruncie szeroko rozumianych nauk społecznych.